Huvudman

Aprendere Skolor AB (org.nr. 556455-9523)
anne.soderström@aprendere.se

Ärendet

Tillsyn av Min skola Norsborg i Stockholms kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 30 juni 2023

_____

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen från att ingripa mot Aprendere Skolor AB avseende brister rörande att elever inte ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskilt stöd och tillgång till specialpedagogisk kompetens.

Om ärendet

Skolinspektionen genomförde våren 2023 en tillsyn av Min Skola Norsborg som är en anpassad gymnasieskola i Stockholms kommun. Tillsynen omfattade bestämmelser gällande om extra anpassningar och särskilt stöd, att elever ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare samt elevhälsans kompetenser.

Skolinspektionen beslutade den 30 juni 2023 att förelägga Aprendere Skolor AB att senast den 8 januari 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, tillgång till specialpedagogisk kompetens och att elever ges undervisning av

behöriga och legitimerade lärare. Aprendere Skolor AB har den 8 januari 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Aprendere Skolor AB har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpts.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Elever ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 30 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att verksamheten vid Min skola Norsborg inte uppfyllde skollagens krav vad gäller att elever ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Detta då personal som inte var anställda som lärare vid skolan bedrev undervisning i stor utsträckning samt att huvudmannen inte hade gjort något försök att rekrytera behöriga lärare till det individuella programmet.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att huvudmannen efter Skolinspektionens tillsyn har kartlagt all personals utbildning och behörigheter samt fördelat om tjänster så att legitimerade lärare i första hand bedriver undervisning i de ämnen de har behörighet i.

Huvudmannen uppger vidare i redovisningen att två rekryteringsförsök genomförts under perioden den 30 juni 2023 till den 21 december 2023 för att anställa behöriga lärare till det nationella programmet i ämnena estetisk verksamhet, idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap. Skolinspektionen har tagit del av och granskat annonserna för de båda rekryteringsförsöken. Av annonserna framgår att Min skola Norsborg sökt legitimerad lärare i ämnena idrott och hälsa, hemkunskap och estetisk verksamhet. Inte i någon av de båda annonserna framgår att behörighet att undervisa i anpassad grundskola är ett krav för den sökande. I en av annonserna framgår att utbildning som speciallärare mot intellektuell funktionsnedsättning är meriterande. I den andra annonsen anges att utbildning som mellanstadielärare kan vara meriterande.

Undervisningen i det individuella programmet bedrivs enligt huvudmannens redovisning av skolans specialpedagog tillika speciallärare, som är behörig att undervisa i den anpassade gymnasieskolans individuella program.

En speciallärare har anställts till det nationella programmet. Specialläraren började sin tjänst på skolan den 8 januari 2024 och bedriver undervisning i ämnena estetisk verksamhet samt hem- och konsumentkunskap. Specialläraren är behörig att undervisa i anpassade gymnasieskolans individuella program.

En lärare med lärarlegitimation bedriver undervisning vid det nationella programmet i ämnena svenska, matematik, engelska, historia, religion, samhällskunskap, idrott och hälsa, naturkunskap och biologi. Läraren är behörig att undervisa i samtliga av de angivna ämnena i grundskolan. Huvudmannen uppger i den skriftliga kompletteringen att läraren är anställd sedan före 2011 och därmed är undantagen kravet på behörighet för att bedriva undervisning vid den anpassade gymnasieskolan fram till den 30 juni 2028. Huvudmannen har därmed inte försökt rekrytera behöriga lärare till dessa ämnen.

Vad gäller ämnena sällskapsdjur, hästkunskap, lantbruksdjur samt ridning och körning vid det nationella programmet har huvudmannen valt att utarbeta en kompetensutvecklingsplan för två anställda lärare som saknar lärarlegitimation istället för att försöka rekrytera.

Skolinspektionen har i uppföljningen tagit del av och granskat samtliga anställningsavtal för samtlig personal som bedriver undervisning på Min skola Norsborg. Av anställningsavtalen framgår att samtlig personal som bedriver undervisning är anställda som lärare vid skolan. Av anställningsavtalen framgår vidare att de båda yrkeslärarna som saknar lärarlegitimation är tillsvidareanställda på skolan. De båda yrkeslärarna var vid tidpunkten för Skolinspektionens skolbesök i februari 2023 anställda som elevassistenter på skolan och har enligt huvudmannen bedrivit undervisning i yrkesämnen sedan de började arbeta på skolan. Den ena anställdes på skolan 2017 som elevassistent, den andra 2020 som elevassistent och ridlärare. Båda lärarna undervisar läsåret 2023-2024 i yrkesämnena vid det nationella programmet. För den ena läraren har anställningsavtalet ändrats från elevassistent till yrkeslärare den 9 maj 2023 och den andra den 20 februari 2024. Huvudmannen uppger i en skriftlig komplettering att det inte gjordes några försök att rekrytera yrkeslärare med yrkeslärarexamen innan de båda elevassistenterna tillsvidareanställdes som yrkeslärare. Huvudmannen uppger vidare att anledningen till detta var att huvudmannen anser att yrkeslärare är undantagna kravet på lärarlegitimation och att de båda lärarna fungerat som yrkeslärarare i praktiken från de att de anställdes som elevassistenter. Huvudmannen anser att anställningsavtalen från början varit missvisande, något som åtgärdats med att avtalen skrivits om och att lärarna har god ämneskunskap för de ämnen de undervisar, fungerar väl med elevgruppen i och i övrigt skött sina uppdrag på ett välfungerande sätt. Huvudmannen uppger i den skriftliga kompletteringen att båda yrkeslärarna kommer att börja studera till yrkeslärare med start höstterminen 2024.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får som huvudregel bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Enligt bestämmelsens andra stycke får en sådan person bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § första stycket skollagen)

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det. Finns det ingen sådan person inom huvudmannens organisation bör huvudmannen göra ansträngningar för att rekrytera en legitimerad och behörig lärare. Visar det sig sedan saknas sökande med legitimation och rätt behörighet får en annan lärare tillfälligt bedriva undervisningen. (Prop. 2010/11:20 s. 84 f.)

För att vara behörig att undervisa i anpassade gymnasieskolan i andra ämnen än yrkesämnen krävs bl.a. att läraren, utöver en behörighetsgivande lärarexamen, har avlagt en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

En lärare som är behörig att undervisa i den anpassade gymnasieskolan är endast behörig att undervisa i motsvarande ämnen eller ämnesområden som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i. Läraren är dock även behörig att undervisa i andra ämnen eller ämnesområden för vilka lärarens kompetens är relevant (2 kap. 27 § förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare [2011:326]).

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan (anpassade grundskolan) längst till utgången av juni 2028 (33 § Lag (2010:801) om införande av skollagen) .

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i ett yrkesämne i anpassade gymnasieskolan. Det gäller dock bara om det saknas sökande som har legitimation, den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen. (2 kap. 20 § skollagen)

Av förarbetet till skollagen framgår att det ska vara möjligt att anställa personer som yrkeslärare och lärare i modersmål utan tidsbegränsning, även om de inte har en lärarexamen. Regeringen vill poängtera att sådana personer måste ha erforderliga kunskaper i yrkesämnet respektive modersmålet. Huvudmannen ska ha gjort stora ansträngningar för att finna en utbildad lärare och möjligheten ska användas med restriktivitet. (Prop. 2009/10:165 sid. 271)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen avhjälpt bristerna avseende att annan personal än lärare bedrivit undervisning samt att inga försök hade gjorts att rekrytera behöriga lärare till det individuella programmet. Av utredningen framgår att samtlig personal vid skolan som bedriver undervisning läsåret 2023-2024 har anställning som lärare samt att en behörig lärare bedriver undervisningen vid det individuella programmet. Skolinspektionen bedömer vidare att undervisning i ämnena svenska, matematik, engelska, historia, religion, samhällskunskap, idrott och hälsa, naturkunskap och biologi vid det nationella programmet bedrivs av en lärare som, utifrån att hen är anställd vid skolan sedan före 1 juli 2011, omfattas av undantaget i 33 § Lag (2010:801) om införande av skollagen.

Av utredningen framgår emellertid även att två elevassistenter som varit anställda på skolan sedan 2017 och 2020 under läsåret 2023-2024 tillsvidareanställts vid skolan som yrkeslärare för det nationella programmet. Anställningarna har genomförts utan att huvudmannen först försökt rekrytera behöriga yrkeslärare med lärarlegitimation till tjänsterna. Av författningarna framgår att en person som saknar lärarlegitimation visserligen får anställas utan tidsbegränsning för undervisning i yrkesämnen i den anpassade gymnasieskolan. Det gäller dock enbart om huvudmannen först försökt rekrytera behöriga yrkeslärare och att det saknas behöriga sökanden till tjänsten. Att huvudmannen tillsvidareanställt personer som saknar lärarlegitimation utan att först försökt rekrytera behöriga lärare till tjänsterna är således en brist. Av utredningen framgår vidare att det i de annonser huvudmannen sänt in till Skolinspektionen inte anges vara ett krav att vara behörig för undervisning i den anpassade grundskola för att få anställning som lärare vid skolan. Annonserna bedöms därmed inte som tillräckliga för att visa på pågående rekryteringsförsök. Huvudmannen bedöms mot bakgrund av ovanstående fortsatt ha brister avseende att elever ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa bl.a. om överträdelsen är ringa. Apredere Skolor AB verksamhet vid Min skola Norsborg uppfyller inte författningarnas krav vad gäller Att elever ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare . Utredningen visar dock att huvudmannen vidtagit och fortsätter vidta åtgärder för att tillgodose att elever i så stor utsträckning som möjligt ges undervisning av för skolformen och ämnena behöriga lärare. Detta sker bland annat genom planerade utbildningsinsatser och genom att

huvudmannen sett över sin tjänstefördelning så att lärare i första hand bedriver undervisning inom ämnen de har behörighet i. Utredningen visar vidare att de flesta elever ges undervisning av lärare som förvisso saknar behörighet, men väl har lärarlegitimation. De yrkeslärare som saknar lärarlegitimation som tillsvidareanställts är av huvudmannen bedömda som lämpliga och har erforderliga kunskaper i yrkesämnet samt att de vid höstterminen 2024 kommer att börja studera till yrkeslärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som ringa. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen framöver kommer att försöka rekrytera legitimerade och behöriga lärare för samtliga undervisningsämnen när huvudmannen behöver tillsätta lärare till lediga tjänster.

Områden utan konstaterade brister

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 30 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att verksamheten vid Min skola Norsborg inte uppfyllde skollagens krav vad gäller särskilt stöd. Detta då utredningen visade att samråd inte skedde med den medicinska, psykologiska och specialpedagogiska delen av elevhälsan vid utredning av elevers behov samt att åtgärdsprogram inte utformades enligt författningarnas krav.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att elevhälsan har haft gemensamma möten vid tolv tillfällen under perioden 16 augusti till och med 19 december 2023. Vid ett av dessa möten har samråd genomförts avseende en elevs utredning av behov av särskilt stöd. Rektor, biträdande rektor, specialpedagog, skolsköterska, kurator samt skolpsykolog har deltagit vid det mötet.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår vidare att huvudmannen efter Skolinspektionens tillsyn av Min skola Norsborg vårterminen 2023 reviderat skolans mall för åtgärdsprogram. Huvudmannen har även utarbetat och implementerat en ny rutin för uppföljning av upprättade åtgärdsprogram. Skolinspektionen har vid uppföljningen tagit del av och granskat den nya mallen för åtgärdsprogram samt åtgärdsprogrammen för de två elever på skolan som har utarbetade åtgärdsprogram. Båda åtgärdsprogrammen har en överklagandehänvisning. Av åtgärdsprogrammen framgår vidare elevens behov av särskilt stöd samt hur det ska tillgodoses, när åtgärdsprogrammet ska utvärderas och av vem samt huruvida eleven och dess vårdnadshavare har getts möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetades.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till specialpedagogisk kompetens

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 30 juni 2023 bedömde Skolinspektionen att verksamheten vid Min skola Norsborg inte uppfyllde skollagens krav vad gäller tillgången till specialpedagogisk kompetens. Detta då det saknades tillgång till specialpedagog eller speciallärare vid skolans nationella program.

Av huvudmannens redogörelse av vidtagna åtgärder framgår att en speciallärare har rekryterats till det nationella programmet för att tillgodose elevers behov av specialpedagogiska insatser. Speciallärarens började sin anställning den 8 januari 2024.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasiesärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschefen Anna Bergqvist.

Utredaren Maria Klasson har varit föredragande i ärendet.